

Litir mu Chòraichean airson daoine a tha an greim airson eucoirean co-cheangailte ri Ceannairceachd

Tha an litir seo a' toirt dhut fiosrachadh cudromach mu na còraichean a th' agad fo lagh na h-Alba agus fo Chunnradh na h-Eòrpa air Còraichean a' Chinne-Daonna nuair a bhios tu an greim ann an stèisean a' phoilis. Tha an sgrìobhainn seo ag innse dhut mu na prìomh chòraichean a th' agad agus tu an greim. Chan e comhairle laghail a tha seo agus chan eil e ag innse dhut mu na còraichean uile agad. Bu chòir dhut comhairle laghail neo-eisimeileach a shireadh dhut fhèin.

Leugh am fiosrachadh seo cho luath sa ghabhas. Cuidichidh e thu gus co-dhùnaidhean a dhèanamh fhad 's a bhios tu ann an stèisean a' phoilis. Iarr air a' phoileas mìneachadh a thoirt dhut air rud sam bith nach eil thu a' tuigsinn anns a' bhileig seo, no innse dhaibh ma tha thu ag iarraidh tionndadh 'easy-read' no eadar-theangachadh.

Cuimhnich air na còraichean agad:

1. Tha a' chòir agad fios a bhith agad carson a tha am poileas gad chumail an greim.
2. Tha a' chòir agad fios a bhith agad dè tha am poileas am beachd a rinn thu.
3. Tha a' chòir agad gun tèid innse do neach-lagha gu bheil thu aig stèisean a' phoilis. Tha seo saor 's an-asgaidh.
4. Tha a' chòir agad gun tèid innse do chuideigin eile gu bheil thu aig stèisean a' phoilis. Mar eisimpleir, is dòcha gur e ball den teaghlach, neach-cùraim no caraid a bhios ann.
5. Tha a' chòir agad gun dad a ràdh. Chan fheum thu ceist sam bith a chuireas am poileas ort a fhreagairt. ACH feumaidh tu d'ainm, do sheòladh, do latha-breith is àite breith agus do nàiseantachd innse dhaibh.
6. Tha a' chòir agad bruidhinn ri neach-lagha gu prìobhaideach gun dàil mus cuir am poileas ceistean ort. Faodaidh tu cuideachd bruidhinn ri neach-lagha uair sam bith nuair a tha am poileas a' cur cheistean ort.
7. Ma tha thu fo aois 16, no fo aois 18 agus fo òrdugh aireachais riatanach, tha a' chòir agad cuideachd gun tig do phàrant no do neach-glèidhidh a chèilidh ort aig stèisean a' phoilis.
8. Tha a' chòir agad air taic mheadaigeach èiginneach.

Na còraichean agad

Thoir an aire: Ann an suidheachaidhean air leth, tha a' chòir aig a' phoileas dàil a chur air a' chothrom agad air cuid de na còraichean seo, no an cumail air ais bhuit. Mar eisimpleir, ma tha am poileas den bheachd gum feum iad bruidhinn riut gus dèanamh cinnteach nach tèid cuideigin eile a ghoirteachadh. **Chan eil seo a' gabhail a-steach a' chòir agad gun a bhith ag ràdh dad.**

1. Fiosrachadh airson daoine air an cumail an greim a' phoilis

- **A' chòir gun dad a ràdh**

Chan fheum thu ceist sam bith a chuireas am poileas ort a fhreagairt mun rud a tha iad a' smaoinichadh a rinn thu.

Thèid rud am bith a chanas tu a sgrìobhadh sìos no a chlàradh agus dh'fhaodte gun tèid a chleachdadh mar fhianais ann an cùirt lagha mas e 's gun tèid a' chùis agad dhan chùirt.

Feumaidh tu d'ainm is seòladh, do latha-breith, àite breith is nàiseantachd innse dhan poileas nuair a dh'iarraas iad am fiosrachadh seo.

- **Ag innse do neach-lagha gu bheil thu ann an stèisean a' phoilis**

Faodaidh tu iarraidh air a' phoileas innse do neach-lagha gu bheil thu aig stèisean a' phoilis. Dh'fhaodte gur e do neach-lagha fhèin no a bhios ann, no mur eil thu eòlach air neach-lagha, an neach-lagha a tha na fhuireachas (*on-call*). Nì am poileas cinnteach gun tèid fios a chur gu neach-lagha cho luath sa ghabhas. Tha seo saor 's an-asgaidh.

- **Ag innse do chuideigin eile gu bheil thu ann an stèisean a' phoilis**

Faodaidh tu iarraidh air a' phoileas fios a chur do chuideigin eile gu bheil thu aig stèisean a' phoilis. Dh'fhaodte gur e ball den teaghlach a bhios ann, no do chompanach, do neach-cùraim, do charaid no cuideigin eile air a bheil thu eòlach. Cuiridh iad fios dhaibh cho luath is as urrainn dhaibh.

Ma tha thu fo aois 16 (no fo aois 18 agus fo òrdugh aireachais riatanach):

- Feumaidh am poileas innse dhan phàrant no neach-glèidhidh agad gu bheil thu aig stèisean a' phoilis.
- Faodaidh do phàrant no neach-glèidhidh a thighinn gus taic a thoirt dhut ann an stèisean a' phoilis.

- **A' faighinn neach-mìneachaidh gus do chuideachadh**

Mur eil comas labhairt agad sa Bheurla, no mur eil thu a' tuigsinn na Beurla, cuiridh am poileas cuideigin aig a bheil do chànan (neach-mìneachaidh) air dòigh gus do chuideachadh. Tha seo saor 's an-asgaidh. Tha e cudromach gun tuig thu na thathar ag ràdh ann an stèisean a' phoilis.

Ma tha thu bodhar no ma tha trioblaidean agad le bhith a' dèanamh conaltradh gu soilleir, cuiridh am poileas cuideigin air dòigh gus do chuideachadh. Dh'fhaodte gur e neach-mìneachaidh BSL no proifeiseantaich eile a bhiodh ann. Tha seo saor 's an-asgaidh.

- **Mur eil thu nad Bhreatannach**

Mur eil thu nad Bhreatannach, faodaidh tu iarraidh air a' phoileas fios a chur dhan Àrd-choimisean, Ambasaid no Consalachd, gus innse dhaibh far a bheil thu agus carson a tha thu ann an stèisean a' phoilis. Faodaidh iad cuideachd tadhal ort gu prìobhaideach agus neach-lagha a chur air dòigh gus d'fhaicinn.

- **Dè thachras ma thèid casaid a chur ort no ma thèid do chur an greim mar thoradh air barantas?**

Mas e is gun tèid casaid eucoir a chur ort, dh'fhaodte gun tèid do leigeil mu sgaoil, no dh'fhaodte gun tèid do chumail ann an stèisean a' phoilis agus gun tèid do thoirt dhan chùirt air an ath latha obrach. No dh'fhaodte gun tèid do leigeil mu sgaoil mas e is gun aontaich thu gun tèid thu dhan chùirt air latha sònraichte.

- **Cothrom air sgrìobhainnean**

Thèid nòta den fhianais sa chùis a thoirt dhut no dhan neach-lagha agad ma thèid a' chùis agad dhan chùirt. Bheir seo cothrom dhan neach-lagha ullachadh gus do dhìon.

Tha a' chòir agad eadar-theangachadh fhaighinn den fhiosrachadh iomchaidh mur eil thu a' tuigsinn na Beurla.

- **Ma tha thu tinn no leònte**

Cuiridh am poileas ceistean ort mu do shlàinte is sunnd. Dh'fhaodte gun iarr am poileas air dotair sgrùdadh meidigeach a dhèanamh ort. Nithear seo gus dèanamh cinnteach gun tèid coimhead às do dhèidh mar as còir nuair a bhios tu an greim. Ma tha thu den bheachd gum feum thu dotair fhaicinn, cuir fios dhan poileas. Mas e is gum fàs thu tinn, thèid taic mheidigeach a thoirt dhut.

- **Biadh is deoch**

Thèid uisge a thoirt dhut ma dh'iarras tu seo. Thèid biadh a thairgse dhut ma tha thu an greim airson barrachd air ceithir uairean a thìde. Ma tha feumalachdan sònraichte agad a thaobh biadh no creideimh, leig fios dhan poileas cho luath sa ghabhas.

Ma tha feum agad air taic a bharrachd (thoir an aire, seo fiosrachadh mu sheirbheis a-mhàin agus chan e còir a th' ann):

Dh'fhaodte gum bi feum agad air taic gus tuigsinn na tha a' dol nuair a bhios tu ann an stèisean a' phoilis. Is urrainn do neach-taic air a bheil Inbheach lomchaidh an taic seo a thoirt seachad.

Dh'fhaodte gum bi feum agad air seo ma tha tinneas inntinn no ciorram ionnsachaidh ort.

Bruidhinn ris a' phoileas ma tha thu den bheachd gu bheil thu feumach air an taic seo.

Ma tha am poileas den bheachd gu bheil thu feumach air taic bho Inbheach lomchaidh, iarraidh iad air Inbheach lomchaidh tighinn, fiù 's mur a dh'iarr thu fhèin seo.

2. Fiosrachadh airson daoine a tha gu bhith air an ceasnachadh leis a' phoileas.

• A' faighinn neach-lagha gus do chuideachadh

- Can ris a' phoileas gu bheil thu ag iarraidh bruidhinn ri neach-lagha. Cuiridh am poileas fios gu neach-lagha cho luath sa ghabhas.
- Innsidh an neach-lagha dhut an urrainn dhaibh comhairle a thoirt dhut saor 's an-asgaidh no am bi agad ri pàigheadh airson na comhairle. Ma tha agad ri pàigheadh, minichidh iad dhut na chosgais e agus mar as urrainn dhut pàigheadh air a shon. Cha phàigh am poileas airson an neach-lagha agad agus cha bhruidhinn iad mu mar a thèid do neach-lagha a phàigheadh.
- Mar as àbhaist, chan fhaod am poileas ceistean a chur ort gun an neach-lagha agad a bhith an làthair mas e is gun do iarr thu gum biodh neach-lagha san t-seòmair còmhla riut.
- Uaireannan, feumaidh am poileas ceistean èiginneach a chur ort mus bi thu air bruidhinn ri neach-lagha.
- Cha bhi e a' coimhead mar gun do rinn thu rudeigin ceàrr mas e is gum bruidhinn thu ri neach-lagha.
- Faodaidh tu do bheachd atharrachadh mu bhith a' bruidhinn ri neach-lagha uair sam bith. Innis dhan poileas cho luath sa ghabhas agus cuiridh iad fios gu neach-lagha dhut.
- 'S e dleastanas an neach-lagha do chòraichean a dhion agus gus comhairle a thoirt dhut mun lagh.
- Faodaidh tu fios a chur gu neach-lagha air a bheil thu eòlach no dhan neach-lagha na fhuaireachas (*on-call*). Tha an neach-lagha neo-eisimeileach agus chan eil i/e ag obair dhan poileas.
- Ma cheadachas àrd oifigear poilis e, dh'fhaodte gum bi inspector ann an èideadh a' phoilis an làthair fhad 's a tha thu a' bruidhinn ris an neach-lagha agad.
- Faodaidh tu bruidhinn ri neach-lagha gu prìobhaideach.
- Faodaidh tu iarraidh air an neach-lagha agad a bhith san t-seòmair còmhla riut nuair a tha am poileas gad cheasnachadh.
- Mur a tig an neach-lagha gu stèisean a' phoilis aig an àm a gheall iad, no ma dh'fheumas tu bruidhinn ris an neach-lagha a-rithist, iarr air a' phoileas fios a chur thuige/thuice a-rithist.

- **Dè cho fad 's urrainn dhut a bhith air do chumail an greim airson ceasnachadh?**

Is urrainn dhan phoileas do chumail an greim airson ceasnachadh airson suas ri 48 uairean a thìde gun a bhith a' togail casaid nad aghaidh. Bho àm gu àm, feumaidh oifigear poilis aig àrd ìre sùil a thoirt air a' chùis agad gus co-dhùnadh am bu chòir dhut a bhith air do chumail an greim tuilleadh. 'S e ath-sgrùdadh a chanar ri seo. Chan fhaodar do chumail an greim nas fhaide na 48 uairean a thìde ach a-mhàin ma thèid seo aontachadh le cùirt. 'S urrainn dhan chùirt an t-àm a bhios tu an greim gun chasaid a shìneadh gu suas ri 14 latha bho chaidh do chur an greim. Anns an t-suidheachadh seo, feumar na rudan a leanas a thoirt dhut:

- Sgrìobhainn sgrìobhte gun deach iarrtas a dhèanamh gus an t-àm agad an greim a leudachadh;
- Fios mu cuine a chaidh an t-iarrtas a dhèanamh;
- Fios mu cuine a thèid an èisteachd a chumail sa chùirt,
- An t-adhbhar (no na h-adhbharan) a thathar ag iarraidh do chumail an greim nas fhaide.

Feumar fios a thoirt dhut (agus dhan riochdaire laghail agad) gach turas a thèid iarrtas a dhèanamh gus do chumail an greim nas fhaide.

Tha a' chòir agad agus aig an neach-lagha agad na beachdan agaibh a thoirt seachad mun cho-dhùnadh seo, ach a-mhàin mur eil thu ann an staid iomchaidh. Faodaidh neach-lagha comhairle a thoirt dhut mu dheidhinn seo.

Luchd-tadhail Neo-eisimeileach air Daoine a tha an Greim

Is iadsan buill den choimhearsnachd aig a bheil cead a dhol a-steach gu stèiseanan poilis. 'S e Luchd-tadhail Neo-eisimeileach air Daoine a tha an Greim a chanar riutha agus tha iad ag obair air stèidh shaor-thoileach gus dèanamh cinnteach gu bheilear a' coimhead às dèidh daoine a tha an greim gu math agus gu bheil cothrom aca air na còraichean aca.

Chan eil còir agad neach-tadhail neo-eisimeileach air daoine a tha an greim fhaicinn no a bhith ag iarraidh orra tadhal ort ach dh'fhaodte gun iarr neach-tadhail d'fhaicinn. Mas e is gun tadhail neach-tadhail neo-eisimeileach air daoine a tha an greim ort nuair a tha thu an greim, bi iad neo-eisimeileach bhon phoileas agus iad ann gus dèanamh cinnteach gun deach do leas agus do chòraichean a dhìon. Tha e an urra riut fhèin a bheil thu airson bruidhinn riutha gus nach eil.